

JOSEP VILLAUBÍ:

L'ABSTRACCIÓ DE LA FIGURACIÓ

Josep Villaubí i Pons, nascut a Badalona el 1929, es defineix pintor autodidacte. La seva activitat ha estat intermitent, alternant exposicions individuals amb col·lectives. La seva pintura va partir de l'impressionisme i va anar a raure a l'informalisme, tot derivant cap al Pop-Art. En una etapa reflexiva va treballar en l'abstracció geomètrica. Ara, ha retornat a la pintura amb certs records de joventut, amb anys d'una certa pràctica i amb ànsies de futur.

Carrer dels Arbres. —*Quan i com es va començar a dedicar a la pintura?*

Josep Villaubí. —A l'ensenyament primari, quan érem uns marrecs, teníem un professor que es deia Alexandre Coll, el qual ens va inculcar molta afició al dibuix. Aleshores la nostra escola va donar molta importància al dibuix, en aquella època ja, i cada setmana hi teníem un matí de dedicació. Era l'Escola Catalana, de gran tradició en el dibuix. Vam sortir molts nois d'allà amb afició, normalment els que teníem més condicions. Érem nois que sempre miràvem els dibuixants del Patufet i d'altres i això em va portar anys més tard a seguir dibuixant. Vaig mostrar els dibuixos al Sr. Miquel Xirgu, germà de l'actriu Margarida Xirgu i pare del meu company pintor Miquel Xirgu. Es va interessar pel que feia, em va animar i em guiava, no pas com a professor. Quan jo tenia un plec de dibuixos els hi portava i em donava la seva opinió i consell. Llavors jo devia tenir disset o divuit anys i em va animar fins que vaig començar a pintar. D'aquí em ve la meva afició. Sóc pràcticament, però, un pintor autodidacte. Vaig anar només un curs a Belles Arts, de gran. La meva afició ve doncs, d'un impuls que se'm va donar.

C. dels A. —*Si passem a un plànol més reflexiu, què significa per a vostè pintar. És a dir, si significa una vocació, una professió; és una necessitat, com a activitat?*

J.V. —Bé, jo crec que el fet de pintar pels pintors, com el d'escriure pels escriptors, és una barreja de dos components: és de vocació i és de professió. Però el que passa és que els pintors com jo, si no ens hem projectat professionalment, no podem exercir la vocació, ja que hem de viure d'uns ingressos que provenen d'altres activitats. Jo pinto per vocació i treballo com un professional, he de viure en ambients d'artistes professionals, però no m'he projectat o no he sabut projectar-me. Insisteixo que per a mi les activitats artístiques tenen un doble component: És de la vocació de fer allò i és de la professió del pintor.

C. dels A. —*Respecte a les seves influències o punts de referència dins de la història de la pintura, quina o quines esmentaria vostè?*

J.V. —Als pintors ens agrada tota la història de la pintura. Quan mirem l'art romànic és per una cosa i quan mirem l'art gòtic és per una altra, així passant

pel barroc o la pintura d'avantguarda, seguint tota la història. Per a mi el millor pintor no existeix. El que em dóna Picasso no m'ho dóna Miró i el que em dóna Miró no m'ho dóna Picasso. M'explico? Per a mi no té sentit dir que Picasso era el millor pintor del món. Per veure el que fa Tàpies no puc anar a veure el que fa Picasso. Mai no diré que el meu pintor preferit n'és un de concret. A més, en un moment donat t'interessen més uns pintors i en un altre moment te n'interessen més uns altres. Això depèn de l'etapa pictòrica pròpia d'aquell moment.

C. dels A. —*Què pensa vostè de l'abstracció, què va significar a principis de segle quan el cubisme trencava amb els motlles de la pintura tradicional?*

a parar a unes superfícies més grans, component d'una manera simplificada les imatges del natural. Això el va portar cap a l'abstracció, encara que es digui que l'abstracció va començar amb Kandinsky, veient un dia un quadre seu mig a les fosques, distingint només colors i pensant que només amb colors pots fer una cosa interessant. Va pintar una aquarel·la que és de l'any 1910 i que es té per la primera aquarel·la abstracta, pel primer quadre abstracte.

Ara bé, va ésser el cubisme qui va portar cap a això. El cubisme s'expressava per plànols i colors, i donava molta importància al concepte, és a dir, a l'element intel·lectiu de la pintura. Es tractava d'una pintura intel·lectualitzada, encara que

d'un punt de vista expressionista, en un estil dit «brutalista» perquè exagera un intent d'expressió i violenta les coses. Els pintors italians, amb la transavantguarda, aporten moltes invencions, amb una pintura, també brutal, pel que d'insospitades tenen les imatges. El fet és que han sabut treure de la figuració un tema, una narració, explicar el món, cosa que és força diferent de quan la figuració era simplement una mena de fotografia, tan desvirtuada com es volgués de la realitat. Com a exemple podríem posar un pintor inventiu, un pintor tan suculent com podria ésser Matisse, que feia el retrat d'una senyora i era el retrat d'una senyora i prou. La figuració actual ens dóna molt més que el retrat d'una senyora. Si la

J.V. —Per a mi el cubisme va ésser un moviment molt important de principis de segle perquè va ésser primordial per a l'art. Gràcies al cubisme hi ha hagut les evolucions posteriors. Va ésser demostrat que hi havia una cosa més que la imatge, encara que el cubisme es referís a la realitat. En feia una abstracció, n'abstria uns elements plàstics que van permetre anar a parar a l'abstracció com a concepte pictòric.

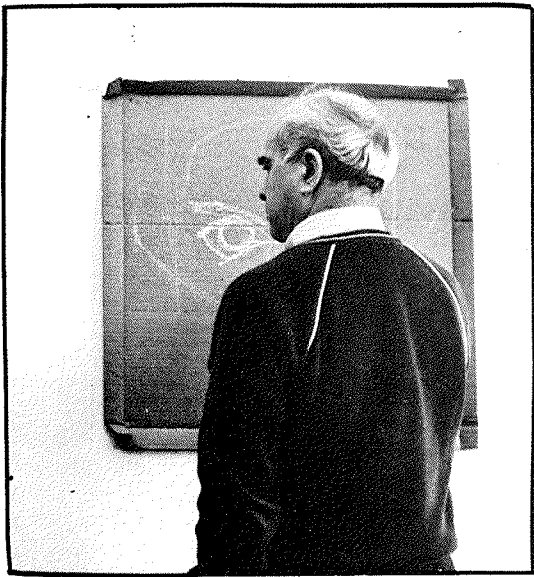
Tots sabem que de la primera etapa del cubisme se'n deia cubisme analític, perquè analitzava les formes de la realitat i les representava en mil facetes. Posteriorment, amb el cubisme sintètic, es va anar

també molt sensitiva, sensorial, valent-se d'empastaments per dipositar el color.

C. dels A. —*Vostè creu que la línia de l'abstracció de Kandinsky o Mondrian té un límit? És a dir, si l'abstracció és com un pou esgotat, sec, o pot continuar vessant noves tendències? Pensem en l'actual pintura que es dóna en aquests moments, que és la d'un retorn a la figuració, un retorn a la figura, un retorn a l'expressió figurativa anomenada també neo-expressionisme.*

J.V. —La figuració semblava exhaurida, i en canvi veiem que té un nou impuls. Els pintors austríacs i alemanys treballen des

figuració ha continuat, sobretot quan semblava que ja estava esgotada després de l'impuls de l'abstracció, d'una banda, i de la pintura alternativa, de l'altra (pensem en l'art conceptual, quan semblava que desapareixeria la pintura de cavallet, la pintura de quadre, fos figurativa o abstracta), de la mateixa manera pot ressorgir la pintura abstracta. La pintura abstracta no la dono per acabada iestic a l'expectativa de la història de l'art pel que pot passar. Jo no puc dir de cap manera que està acabada l'abstracció. Hi ha un seguit de pintors abstractes d'aquí a prop que continuen treballant. Si la via figurativa ha interessat és perquè ha aportat

novetats. Si l'abstracció no aporta novetats no interessarà. La pintura que vingui ha d'ésser inèdita i amb possibilitats. Jo segueixo tant com puc l'art conceptual, el que són els mètodes alternatius, tota aquesta pintura que no es fa pintant quadres, al marge de la pintura diguem-ne de cavallet.

C. dels A. —*Vostè pensa que l'art conceptual, el qual va utilitzar molts mitjans de comunicació tècnics com el vídeo, la fotografia mateixa, vostè creu que aquestes eines poden, en un moment donat, anihilar la pintura?*

J.V. —No, liquidar-la no. El que passa és que s'ha d'estar molt alerta amb aquests mètodes, ja que expliquen moltes coses, donen molta expressió i fan el que no pot fer la pintura. A mi m'interessa la pintura perquè fa el que no poden fer els mètodes alternatius, i a l'inrevés. Podríem pensar, per exemple, en el «land art»: hom veu una extensió de terreny, terra acumulada en un espai de 100 metres, tota una forma geomètrica... això la pintura no ho pot fer. El «land-art» d'aquest exemple fa «això» i és «això» que m'interessa molt. El que ha fet Christo d'emboïllar monuments em sembla fantàstic. Jo no rebutjo aquest tipus d'art. Com el d'aquella cortina que es va estendre als EE.UU., consumint quilòmetres de carretera. Això és molt important i la pintura no ho pot fer, tal com el que fa la pintura no ho pot fer l'art conceptual.

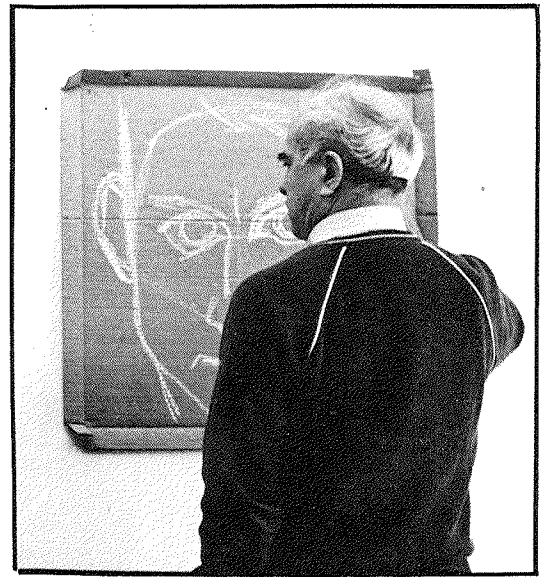
C. dels A. —*Sobre aquest tema, què pensa de l'art mixt, en el sentit d'agafar materials mixtos com pot ésser la fotografia?*

J.V. —Jo he vist coses força interessants com les que van fer Romà Vallès i Jordi Cerdà amb pintura i fotografia. Duchamp ja va fer coses en relació amb la fotografia i s'han anat fent fotomuntatges. Ara bé, penso que «lo cortés no quita lo valiente», en el sentit que a mi continua interessant-me la pintura de sucra el pinzell. Es poden adjuntar papers i materials, escul-

tures i pals i xarxes com feia Rauschenberg, però segueix interessant-me el pinzell.

C. dels A. —*Els mitjans com la fotografia, el cinema, el vídeo (encara que més recentment), vostè creu que han influït dins d'aquells que volen aconseguir una imatge sense moviment, en el sentit que no es mourà, no canviarà, no es transformarà. Vostè creu que els pintors que treballen la imatge no hauran canviat de visió?*

J.V. —Aquesta resposta l'haig de fer per una doble vessant: per una part taxativament sí, en el cas de l'hiperrealisme, una pintura que sembla fotografia; l'altra resposta és que els pintors ens poden influir per les imatges cinematogràfiques, sobretot d'ençà que existeix el color. Això pot portar cap a un pseudosurrealisme, com en les cobertes dels discos. Això té un reclam i una fantasia que als nois i a la gent jove els atrau força. Si ens referim estrictament al camp pictòric (en el qual no es pot delimitar clarament el que és pintura i el que és grafisme) s'ha de pensar que el que pugui inspirar el pintor sigui benvingut. Si es tracta dels impactes de les imatges cinematogràfiques pot ésser positiu. Va haver-hi un moment en què l'abstracció geomètrica presentava una realització semblant a un procés tècnic. Un dels casos més concrets seria el del pintor de procedència hongaresa Victor Vassarely, el creador de l'Op Art (Art Òptic). Anar cap aquest tipus de pintura podria significar un endarreriment. Es va veure que no es podria competir amb la realització tècnica dels mitjans del grafisme. Calia retirar-se davant les possibilitats d'una suposada «màquina pictòrica» amb aplicacions electròniques, per a una consecució perfecta de l'obra d'art. El pintor, doncs, ha de tenir en compte que no pot competir amb els mitjans no pictòrics, d'alta capacitat per acumulació de béns. És impossible competir amb el cinema, i això ho vaig acabar de veure quan vaig sortir de la sala després de la

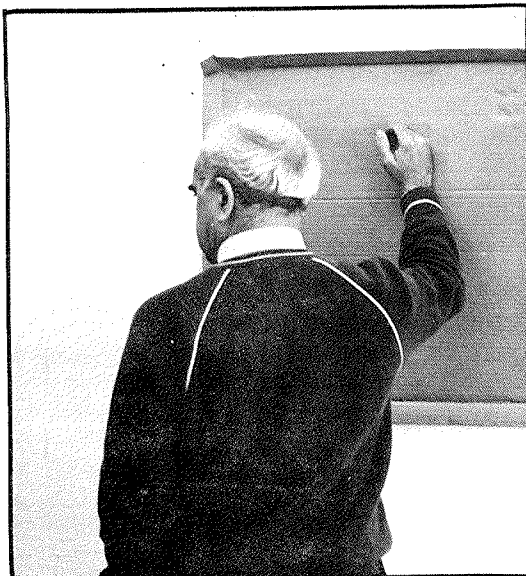
projecció d'una pel·lícula com *La Taronja Mecànica*. Les qualitats de la tècnica són bones, sempre i quan desenvolupin creació, invenció, possibilitats.

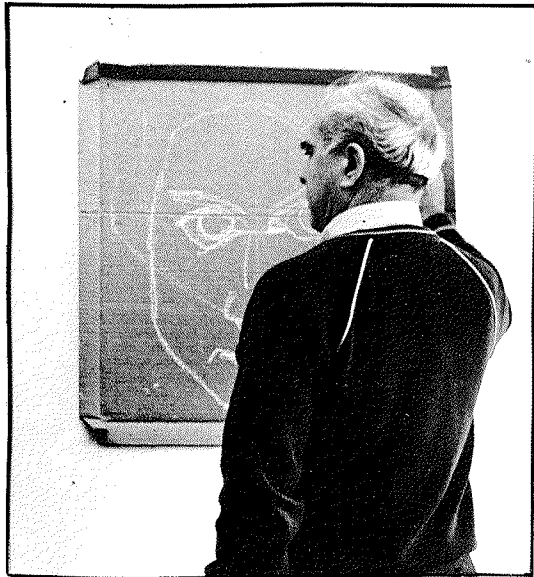
La importància del cinema és cabdal, implica el moviment. No oblidem el futurisme italià, el qual volia representar el moviment, emprant imatges repetides per donar-ne la sensació, aconseguint unes teles molt dinàmiques. Mentre que el cubisme era estàtic el futurisme volia donar el moviment de les coses. Per altra part el quadre famós de Duchamp «Nu descendant un escalier» és repetir una sèrie d'imatges del personatge.

Quant a la sensació de moviment, a la mobilitat del cinema no puc dir taxativament que sí, que la pintura ho ha captat. Hi ha pintors que sí i d'altres que no. Uns fan una pintura totalment inspirada en els mitjans visuals, dinàmics, i en canvi altres fan una pintura quieta, tranquil·la, que no té res a veure amb el moviment, que té una vida per ella mateixa i dins d'un medi estrictament pictòric.

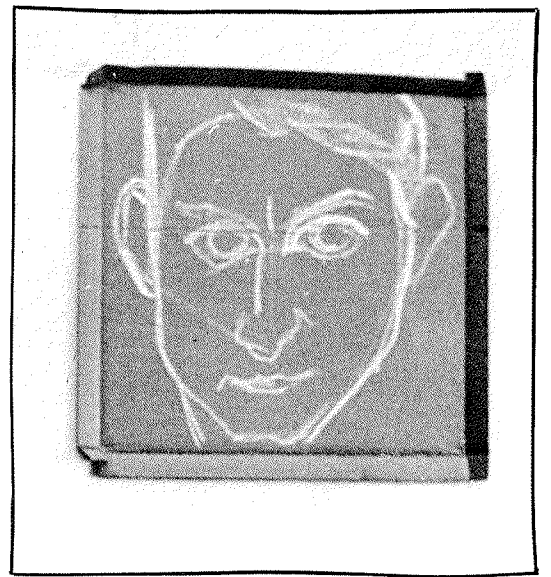
C. dels A. —*Es pot parlar d'afinitats estètiques entre l'obra del poeta Joan Argenté i la seva? Existeixen influències del poeta cap a la seva obra, o a l'inrevés?*

J.V. —Haig de dir que sí que hi ha una influència d'opinió mútua sobre les arts. Ens hem entès molt i hem corregut camins paral·lels d'apreciació en la literatura, la pintura, etc... Respecte a influències directes entre ell i jo he de dir que ara divergim molt, en el sentit que ell treballa en una cosa i jo en una altra. Em preguntes si hi ha influències meves en l'Argenté i penso que si n'hi hagués seria molt indirectament, no m'atreviria gaire a dir-ho. En canvi sí que vull dir que en un cas donat, a mi em va influir molt. Per exemple en una etapa meva anterior, que em va ésser fecunda i reconeguda em va influenciar el llibre de l'Argenté *El Moviment Peristàltic*. Puc dir que amb la lectura d'aquest llibre em vaig disparar cap al Pop Art. En relació al coneixement general de les arts des de molt joves que

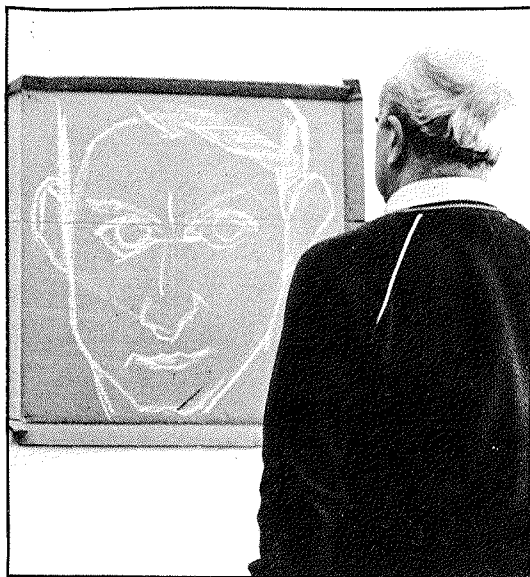
tors també nord-americans, sense connotacions polítiques pel que respecta a l'imperialisme polític dels EE.UU. Ara bé, aquesta cosa brutal i directa de l'art americà m'interessa molt. El sentit de l'escriptor nord-americà de córrer l'aventura i d'explicar-se d'una forma vivent i pragmàtica no impedeix descobrir móns profunds. Que no es confongui, però, la meua admiració per les arts nord-americanes amb una admiració per la política i el comportament agressiu militar dels EE.UU. Els artistes i escriptors nord-americans saben explicar una història, d'una forma directa i immediata, gairebé com cap altre escriptor europeu.

coincidim força. L'Argenté és un home que analitza molt les coses i les analitza en un sentit molt radical de l'art per l'art, i a mi això sempre m'ha interessat molt, i d'una manera directa o indirecta també he rebut influències. Es pot dir que l'Argenté, sense proposar-ho ell i sense buscar-ho, m'ha influenciat. Per altra part jo estic d'acord amb una anàlisi com la de l'art per l'art sense cercar una dimensió política.

C. dels A. —*La seva pintura és violenta de color. A quines referències ens podem remetre? Pot ser a l'art nord-americà?*

J.V. —Sóc lector entusiasta dels escriptors nord-americans i seguidor dels pin-

C. dels A. —*Què és més important en un artista, la capacitat i els recursos tècnics que disposa o la idea que pot tenir al cap?*

J.V. —D'una manera contundent et diria que l'art és la tècnica. Què vull dir amb això? Vull dir que tu expresses segons la tècnica que fas servir. Ara bé, a través d'una tècnica simple pots produir un impacte. Segons els materials, els mitjans, etc., hi ha una possibilitat d'expressió i cap altra. El fet que l'art és la tècnica és una resposta radical que sempre ha d'admetre matisos o mediacions. Jo, per exemple, crec que de vegades he sortit de la tècnica i he aconseguit expressar quelcom més.

Carles Ruiz

Fotografia: Francesc Marty

MIQUEL FIGUERAS • FOTOGRAF

Prim, 111-tel. 384 60 56

BADALONA

FOTOGRAF RETRATISTA

foto creativa per: publicitat, industrial,
modes, reportatges, etc.

LI REVELEM LES SEVES FOTOS
AMB EXCEPCIONAL QUALITAT

VENDA DE MATERIAL FOTOGRÀFIC